

ስምምዕ ሰላም ኢትዮ ኤርትራ - አቢይ ደኣ አበለ?

ርእሰ ዓምቸጽ

ውድብ ሓድነት ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ

11 ጥቅምቲ 2019

ኩላትና ከም ንዝክር፡ ቀዳማይ ሚኒስትር ኢትዮጵያ ዶክተር አቢይ አሕመድ ንኤርትራ ዘካየዱ ፈላግይ ታሪኻዊ ምብጻሕ እነሆ ዳርጋ ዓመትን መንፈቕን ሓሊፍዎ ኣሎ። ከምኡ-ውን ድሒሩ ዝጀመረን ብቀጻልነት ዝረከ ዘሎ ዝሕቱል ርኽክባት፡ ኣብቲ እዋንቲ ብመራሕቲ ክልቲኤን ሃገራት ዝካየድ ዝነበረ ጽዑቕ ተደጋጋሚ ዑደታት ንመስርሕ ሰላም ብዝተቐላጠፈ ይኣትዎ ከምዘለዎ የምስሎ ነበረ። እዚ ማለት ድማ እቲ ቀንዲ ምንጪ ናይቲ ኣብ መንጎኤን ዝነበረ ኩነታት ኣይ-ሰላም ኣይ-ኩናት ንምፍታሕ ኣብ ስርሓት ተጸሚደን ኣለዎ ዝብል ስምዒት ፈጠሩ ነይሩ ክበሃል ይከኣል። ይኹን ደኣምበር እዚ ስምዒት እዝን እቲ ንሱ ፈጠሩዎ ዝነበረ ተስፋን ነዊሕ ኣይቀጸለን። እቲ ክምለስ ዝግበኦ ሕቶ እምበኣር እንታይ ደኣ እዩ ዝኸውን ዘሎ ዘብል እዩ።

ቅድሚ ሕቶቲ ግን እስከ ንወርሒ ሓምለ 2018፡ ፈላግይ ምብጻሕ ዶክተር አቢይ አሕመድ ንመለስ፡ ሽዑኡ መቐም ህዝቢ ኤርትራ ንቀዳማይ ሚኒስትር ኢትዮጵያ ዶክተር አቢይ ዝገበረሉ ድሙቕ ኣቀባብላ ንዓለም ከይገረመ ኣይተርፍን። ሓደ ህዝቢ ንናይ ካልእ ሃገር መራሕ፡ እዎ ሽኦ መራሕ እታ ጌና ክፋል ልዑላዊ መሬቱ ሓሃ እትርከብ ሃገር ከምዚ ጌሩ ክቕበል ክትርኢ እንከለኻ፡ ህዝብና ክሳብ ክንደይ ድሌትን ባህግን ናፍቕት ሰላም ከም ዝነበሮ ንምግማት ብዙሕ ዘሸግር ኣይነበረን። ንግደ ሓቂ ህዝቢ ኤርትራ ጥራይ ዘይኮነ፡ ህዝቢ ኢትዮጵያውን እንተኾነ ድሕሪ ገለ ሓደት መዓልታት ንፕረሲደንት ኢሲያስ ኣፍወርቂ ዝገበሮ ኣቀባብላ ክትርኢ እንከለኻ ክልቲኡ ህዝብታት ተመሳሳሊ ናይ ሰላም ናፍቕት ከም ዝነበሮን ተኸባቢሩ ብሰላም ክክብር ከምዘደልን ኣመስኪሩ እዩ። እቲ ሓውን ጎረቤትን ዝኾነ ክልቲኡ ህዝብታት፣ ዋላኳ ተቐባል ጋሻ ሙኻኑ ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ሕቶ ሰላምን ኩናትን ኣብ ኢድ መራሕቲ ምኻኑ ኣጸቢቑ ስለዝርዳእ፡ እቲ ዝገበሮ ኣቀባብላን ዘርኣዮ ታሕጓስን ዝገልጸ ነገር እንተነበረ፡ እቲ ጉዳይ ክንዮ ምቕባል ናይ ሓዳ ጋሻ ዝኸይድን ምኻኑን፡ ንዘመነ ኩናትን ወረ ኩናትን ኣፋንዩ ንሓድሽ ዘመነ ሰላምን እፎይታን ቅሳነትን ይቕበል ከምዝበረ ብሩህ እዩ ኔሩ።

ብወገን ኤርትራ እንተ መጻና እዎ ሽኦ፡ ኤርትራ ንእሽቶን እታ ዝያዳ ዝተጎድኣትን ሃገር ከም ምኻና መጠን፡ ንህዝባ ሰላም ማለት ኩናትን ወረ ኩናትን ደው ዝብለሉ፡ ንልዕሊ ክልተ ዓሰርተ ዓመታት ኣብ ትሕቲ መሬት ዝጸንሑ እሱራት (እቶም ብህይወቶም ዘለዉ እንተሃለዉ) ብርሃን ጸሓይ ዝራኡሉን ምስ ስድሮኦም ዳግም ዝሕወሱሉን፡ እቲ ጌና ተታሒዙ ዘሎ ልዑላዊ መሬት ኤርትራ ንዋንኡ ዝምለሰሉ፡ ደረት ኣልቦ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣብ ንቡር ዝምለሰሉ፡ ዋሕዚ ስግረ ዶብ መንእሲያትን ህጻናትን ዘብቀዓሉ፡ ሓድሽ መዋእል ክጀምርን ሃገርና ኤርትራ ድማ ኣብ ግዝኣት ሕገ ገጸ ክትሰጋገርን እቶም ክሳብ ሎሚ ዘምለጥዎ

ናይ ቁጠባውን ማሕበራውን ባህላውን ፖለቲካውን ናይ ምዕባሌ ዕድላት መንገዲ ንክትመልስ፡ ኮታ ህዝባ ኣብ ኩለንተናዊ ሃገራዊ ህንጻት እንደገና ምርብራብ ንክጅምር፡ እቲ ክጽበዮ ዝጸነሐ ሰላም ነቲ ስኢኑዎ ዝነበረ ዕድል ሒዘሉ ክመጽእ ተስፋ ስለዝገበረ ሓጎሱ ፍኑው ክበሃል ብዝኸእል ኣገባብ ብዕልልታን ብከበሮን ክገልጽ ርኢናዮ። ኣብ ኤርትራ ህዝቢ ኣብ ጎደናታት በዚ ቁጽሪዚ ምርኣይ ብዘይካ ኣብ እዋን ምሕራር ኤርትራን ምእዋጅ ሃገራዊ ናጽነትን ብድሕሪኡ ኣይተራእየን።

እዚ ድማ ባህርያዊ እዩ። ባህርያዊ ዝገብሮ ድማ ነቲ ኣብዚ ዘርዘርካ ዘይውዳእ ህልው ኩነታት ኤርትራ ሕርሕራይ ገርና ስለንፈልጥ እዩ። ስለዝኾነ እዩ ድማ እዚ ድሕሪ ናይ ዕስራ ዓመታት ተጸብኦን ዝተኣወጀ ሰላም ኤርትራን ኢትዮጵያን ናይዘን ዝሓለፉ ክልተ ዓሰርተ ዓመታት ዝዓበዩ ፖለቲካዊ ክስተት እዩ ክበሃል ዝከኣል። እቲ ንክልተ ዓመት ምሉእ ዝተኻየደ ኣዕናዊ ኩናትን ብድሕሪኡ ድማ ን18 ዓመታት ዝቀጸለ ኩነተ ኣይኩናት ኣይሰላም ንክልቲኤን ሃገራትን ንመላእ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃን ዝሓመሰ እኳ እንተኾነ፡ ኣብ ሃገርና ዝወረደ ኩለንተናዊ ዕንወት እቲ ዝለዓለ ምዃኑ ዘይከሓድ ሓቂ እዩ። ብኡኡ መጠን ድማ ምምጻእ ሰላም ንህዝቢ ኤርትራ እቲ ዝዓበዩ ብስራት ምዃኑ ኣከራኻሪ ኣይነበረን።

ህዝቢ ኤርትራ ሕጂውን ገና ኣይተዓደለን። ስምምዕ ሰላም ተኸትሙ ከብቅዕ፡ እኳ ደኣ ዳርጋ ዓመትን ፈረቓን ሓሊፍዎ፡ ኣብ ህይወት ኤርትራውያን ዝተቐየረ ነገር ፈጹሙ ዘይምህላውዮ። ፖለቲካውያን እሱራት፡ እንተላይ እቶም ብሰንኪ እቲ ምስ ኩናት ዝተሓሓዘ ንሃገራዊ ጸጥታዊ ዘስግኡ እዮም ተባሂሉ ኣብ ቀይዲ ኣትዮም ዘለዉ፡ ሕጂውን ደሃዮም የለን። እቲ ብሰንኪ ኩናትዮ ዘይተተገበረ ካብ ማንም ንላዕሊ ባዕልና ንደልዮ ዝበሃለሉ ዝነበረ ቅዋም ክትከል ትጽቢት እንዳተገብረሉ ሃንደበት “ቅዋም ደኣ ሞይቱ” እንድዩ ዝብል መርድእ ተሰሚዑ ክሳብ ሎሚ ከኣ ዳግመ ትንሳኤኡ ኣይተኣወጀን። ገደብ ኣልቦ ኣገልግሎትን፡ ዘስዕቦ ፍልሰት መንእሰያት ወሲኹምበር ከቶ ኣይነከየን። እንተ ብዛዕባ ቁጠባ እሞ እቲ ንዝሓለፉ ሓዮሎ ዓመታት ዘየቋረጸ ናይ ቁልቁለት ጉዕዞኡ ናህሩ ስለዘይቀነሰ ብዛዕብኡ ዘይምዝራብ ይሓይሽ።

እቲ ቀንዲ ጠንቂ ኩናት ምዃኑ ወግሐ ጸብሐ ዝዝረበሉን ቅድመ ኩነት ሰላም ከኣ ኮይኑ ዝጸንሐን ዶብ እሞ ኸኣ ጨሪሹ ተረሲዑ እኳ እንተዘይበልና ብዘይ ተፈልጠን ብወግዲ ብዘይተነግረን ምኽንያት ተወንዚፉ ተሪፉ።

ስለዚ ድማ ኢና ክንሓትት ንግደድ እሞ ፡ ወዮ እቲ ሰላም ደኣ ኣበይ ኮን ኣበለ? ኢልና ክንሓትት ዝተገደድና።

ሰላም ኣበይ ደኣ ኣቢሉ ዝብል ሕቶ ኣገዳሲ እኳ እንተኾነ፡ እኹል ግን ኣይኮነን። ሃገርና ካብ ማንም ግዜ ንላዕሊ ኣብ ኣዝዩ ሓደገኛ ኩነታት ትርከብ ምህላዎ፡ ሰላም ኣገዳሲ እኳ እንተኾነ፡ ሃገር ኣብ ንቡር ኩነታት እንተዘይተመለሳ፡ ዝተኣወጀ እንተ ተኣወጀ እቲ ዝድለ ዘሎ ሰላም ውሕስነት ክህልዎ ከም ዘይክእል፡ ከም ሃገር ድማ ዋላኳ ግዳማዊ ተጸብኦታት እንተሃለዉ፡ እቲ ቀንዲ ሽግርና ውሽጣዊ ደኣምበር ግዳማዊ ከምዘይኮነ፡ ህዝቢ ጉዳይ ሃገሩ ባዕሉ ዝውስን ክኸውን ዘኸእሎ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ እንተ ዘይተረጋገጹ ኩነታት ክመሓየሽ ምጽባይ የዋህነት ጥራይ ምዃኑ ተረዲእና ቃልስና ብዝሓሸ ስትራቴጅን ብዘለዓለ ውደባን ከነበርትዮ ይግበኣና።

ሽዑኡ ድማ እቲ ሕቶ ሰላም ኣበይ ኣበለ ዘይኮነ፡ ከም ህዝቢ ከመይ ጌርና ኣብ ድልዱል መስረት ከም ዝህንጽን ከም ዝምዕብል ንገብሮ ይኸውን።

ሓድነት ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ